

in pripraviti Vrbea v dobro voljo, a ta dan ni šlo. Zato mu je dajal le svete in naročila, kako naj deluje za evangelij, posebno, kako naj obhaja božjo službo, da se ljudje polagoma privadijo. Svaril ga je tudi ostro, naj se ne peča s katoličani, ampak se jih boji kot vruga.

Proti večeru gre še k Pavšalku, in ko se stemni, odide skozi stranska vrata in kmalu izgine. Nihče ga ni opazil, razven Črčka, ki sedaj že ni bil več cerkovnik. Mož je povzdignil pest in zažugal za njim. »Čakaj, midva bodeva še račun poravnala, ti zapeljiva kača luteranska!«

Repnikova Minka pa je tožila svojim prijateljicam, da je neizmerno pusto na

svetu; pritegnile so ji vse, »da bi bilo res najbolje umreti. Pa še umreti bi bilo sedaj sitno tukaj doma: kdo bi človeka pokopal? O hudo je, hudo!«

Radi pritegnemo dekletom tudi mi. Neizrekljivo pusto je bilo v celi fari. Reda nobenega, nihče ni vedel, kaj bi storil. Upora ni bilo več proti župniku. Kapelan Blaž se je po odhodu naddjakona zopet prikazal in opravljal pri podružnici sv. Janeza Krstnika¹⁾ božjo službo. Tisto leto je bila zgodnja zima, in to je bilo dobro, ker so ljudje lože prenašali težave hudega nereda. Bila je vsem zima tudi v srcih, najbolj še Luki Vrbeu.

(Konec.)

¹⁾ Sedaj farna cerkev sv. Avgušтина v Strugah.

Aula tentaminum — pa sodnijska temnica.

(Fovest. — Napisal F. Šarec.)

Roko v roki se sprehajata Virnikov Pavle in Senčarjev Jožko po ulicah dunajskih. Slovenska vseučiliška dijaka sta, oba se učita prava. Ali sedaj so se predavanja na vseučilišču končala, zakaj se ne vrneti domov? Res opravičeno vprašanje za onega, ki te dvojice ne pozna natančneje. Torej je vsakako dobro, da se seznanimo ž njima.

Kakor že povedano, učita se prava; ako bi pa hotel resnico govoriti, moral bi reči, da se ne učita ničesar. Tretje leto je že poteklo, kar sta na Dunaju, ali vendar sta v krčmah in kavarnah bolj domača nego v rimskem in cerkvenem pravu. K predavanju prideta ali ne prideta — kakor se jima zdi.

Da niso potemtakem uspehi Bog vedi kakšni, to je menda umevno. Pavle je bil pri prvi izkušnji sijajno pal; več sreče je imel Jožko. Znal je vsaj toliko, da je »zlezel«, dasi tudi to, kar je znal, ni bilo veliko.

Bila sta lahkomišljenca, da si ne morem misliti z lahka večjih. No, denarja sta imela vedno dovolj, bila sta oba bogatih starišev; če ga pa imela nista, vzela sta si ga na posodo, češ, bodo že »stari« plačali. In res plačali so. Ali se je torej čuditi, da ne gresta domov? Čemu tudi; na Dunaju dá se živeti, ako se ima od česa. Pavel in Jožko vesta to najbolje.

Dobila sta bila od doma precejšnjo svoto za pot. Ali kaj storita? Ne sedeta na vlak, da bi se odpeljala, ampak povabita svoje prijatelje, in denarci so šli

— vzela jih je ena noč. Sedaj ne moreta domov, ker ni novcev, zato si hladita bolni glavi po mestnih ulicah.

»Pavel, veš kaj ti povem?« pravi Jožko potoma, »meni je žal, da nisem bil šel z dobljenimi novci takoj domov. Saj bi se tam še bolje imela nego tukaj. Povem ti, Dunaj mi že preséda.«

»Hm, ne rečem ravno, da bi bilo posebno napačno, ako bi bila šla«, odvrne Pavle. »A sedaj je tako, kakor je, in udati se moraš. Ob obžalovanju mi pa kar molči: drugikrat rajši prej obžaluj, pa si utegneš prihraniti marsikako nespametnost. In Dunaj ti tudi že preséda? No — no!«

»Pavle, vsaj pametno govori!« brani se Jožko. »Kako naj prej obžalujem? Ali vem, da se bode tako izteklo?«

»Pa si lahko misliš«, pravi Pavle; »saj to je vendar popolnem naravno, da kdor je denar zapravil, tisti ga nima.«

»Ej, takrat pač ničesar ne mislim«, odreže se Jožko.

»No — če ničesar ne misliš, ne more ti nihče pomagati!« de Pavle in vrže konec svoje smodke od sebe.

Med tem prideta na Ring. Velikansk plakat, ki ga ugledata, dá jima nove snovi za pogovor. Vabijo se vsi lahkoživci, ki nimajo kaj delati, pač pa preveč denarja, v dobro poznati hram »Zum Bierkrug«. Razven običajne godbe in plesa zanimivi sta sosebno dve točki: nastop ljudskih pevcev z izbornimi popolnem novimi pesmami in družba Japoncev, ki bode kazala svojo nedosegljivo spretnost v akrobatiki, gimnastiki in magiki.

»Ej, Pavle, to bode krasno!« vzklikne Jožko. »Tak večer, pa ne moreš ga uživati! Pavle, beri vendar!«

Smehljaje se odvrne Pavle: »Jeli, da je na Dunaju lepo živeti? Ali ne, Jožko?«

»In še kakó«, odvrne nekam žalostno ogovorjeni mladenič. »Ali kaj mi koristi vsa ta lepota, ne morem je uživati!«

»Ha, ha, ha!« smeje se Pavle. »Ali ti Dunaj ne preséda več?«

»Le tiho, Pavle«, de oni, »saj sam tudi nisi boljši. Pomisli, koliko si ti že govoril in sklepal, izpolnil pa še nisi ničesar. Zmeniva se rajše, kako bi mogla priti do novcev. Še nocoj »Zum Bierkrug« — jutri pa domov.«

»Da, da, ne branil bi se tudi jaz ne; sicer sem pa že tudi sam razmišljal, kako bi se kaj dalo zviti nocoj. K Samuelu se skoraj več ne upam; pri njem imam že šest sto. Drugje je pa težko, saj veš.«

»E beži, beži«, navdušuje Jožko, »meniš, da ne bode dal, ako imaš že veliko pri njem; še rajši — saj poznamo žide.«

»Prav zaradi tega ne grem rad!« pravi Pavle.

»Zaradi česa?«

»Ker se bojim, da me oslepari. Jaz nimam ničesar v roki, on dela, kakor hoče.«

»Ej ne, ne. Ako te je mislil ogoljufati, — ogoljufal te bode tako ali tako.«

»Tisto je pa tudi res«, pravi Pavle in se odloči. »Prej pa se morava nekoliko okrepčati, sicer se ne upam staremu stiskaču pred oči. Idiva!«

Kreneta jo v prvi hram, ki ga ugledata, in si naročita vina. Tu čakata pri zlati kaplji pripravnega časa.

»Šest bode v tem hipu«, pravi Pavle, in zadovoljno vtakne uro v žep. »Sedaj ga dobim gotovo doma. Veš, Jožko, najbolje bode, da me ti tukaj počakaš, saj sam lahko opravi. V pol uri, k večjemu v eni uri se vrnem, ob osmih se veselica prične, torej prideva za časa dovolj v Bierkrug.«

»Dobro«, de Jožko, »še ljubše mi je, da greš sam, sit sem že tega umazanca. Le brzo opravi, pa ne pozabi na-me!«

»»Brez skrbi!«« odvrne Pavle in vstane.

»Še nekaj, Pavle!« zakriči Jožko za njim.

»»Kaj je?««

»Glej, da me ne zgrešiš! Ali veš, kje sva?«

»»Brez skrbi, pravim ti!«« Rekši se pokrije in odide.

Stopivši na ulico, koraka počasi dalje. Tu zasliši za seboj rahlo zvonjenje: tramvaj je. Hitro skoči v voz in se zadovoljno stisne v kot. Vožnja traja dolgo; voz se pomiče med vedno slabšimi poslopji. Ulice so od trenutka do trenutka manj živahne. Naposled Pavle izstopi in zavije peš v stransko ulico. Tu je vse mirno in tiho — židovski del mesta — kjer životarijo sami stiskači in oderuhi, brez družin, sedeči sami na svojih zakladih, na videz pa reveži. Pred očrnelo, majhno hišico postoji. Okna so z debelim železjem omrežena, vrata trdna, kakor cesarskih blagajnic. Hiša se vidi, kakor bi bila brez ljudij. Ali Pavle pozna dobro moža; nad vrati visi majhno kladevce. To privzdigne in krepko udari trikrat po durih. Zamolklo se razlega glas po veži. V prvem nadstropju se odpre okence, pa le majhno, toliko, da pokuka skozenj suh možiček z belo dolgo brado.

»Kdo pa hodi zopet todi?« oglasi se tenak nosljav glas. »Saj je že noč. Ali ne bodem imel ves dan miru, in celo po noči ne? Kdo je?«

»»Nič se ne hudujte, Samuel; jaz sem, saj me poznate. Kar precej bodeva pri kraju««, pravi Pavle.

»Oj, gospod Virnik! Oj, ne zamerite; takoj bodem odprl«, oglasi se zopet oni, pa nenavadno prijazno; okence se za-

pre in kmalu nato se res začne sukati ključ v ključavnici in odrivajo se močni zapahi. Človek bi mislil, da mu je iti v zakladnico, tako je ta brlog zavarovan.

Pavle vstopi. Skrbno zapahne Samuel za njim duri in gre na to v prvo nadstropje. Pavle, ki tava po temi za njim, poškoduje se skoro na trohlih stopnicah. Zgoraj na hodniku se jame svetliti: Samuelova postrežnica, starikava židinja, prisveti jima nasproti. Takoj nad stopnicami je Samuelova pisarna — ali kako bi dejal. Tu noter vstopita. Samuel prižge luč in se kaže izredno prijaznega; Pavlu ponudi stol, sam pa izvleče iz železne omare debelo knjigo, svoj »Activum«, položi jo na mizo ter pripravi pisalno orodje. Ne more se zdržati Pavle lahnega smeha, videč te priprave; ve namreč, kaj to pomenja in kako se bode Samuel čudil, ko uvidi svojo prevaro.

»E, dolgo vas ni bilo gospod Virnik«, prične med tem Samuel; »vedno sem vas pričakoval.«

»»Nasprotno, uvideli bodete, da sem prišel prekmalu««, odvrne Pavle ter se lahno nasmeje.

»Prekmalu?« začudi se Samuel in odskoči s stola. »Kaj pa mislite? Pri Abrahamu! Saj vendar veste, kako sem potreben; popolnem sem že pri kraju. Vendar hvala Bogu, da ste prišli poravnat svoj dolg.«

»»Nisem ga še prišel, Samuel!««

»Ne?« vzkrikne Samuel in se prime z obema rokama za sivo glavo. »Nesrečnej, kaj pa mislite? Ali me hočete res uničiti? Oh, oh, kaj bode, kaj bode!« toži Samuel in si puli sivo brado.

»»Ne delajte burk z menoj, Samuel!«« de jezno Pavle in vstane. »Menim, da me poznate in mojega očeta tudi. Veste torej, da bodete čez teden dnij dobili,

kar vam gre. Potrpajte vsaj toliko, da pridem domov. Za sedaj pa mi posodite k onim šestim sto še sto goldinarjev, kakor navadno — po dvajset odstotkov. Da?«

Pavle pozna tega moža; ve dobro, da le zato jadikuje in se hlini reveža, da bi ga prisilil do višjih obrestij. Ali tako hitro se starec ne dá ugnati.

»Kaj, jaz naj vam še posodim?! Nemogoče, nemogoče. Komaj, komaj imam še za vsakdanji kruhek, in časi so slabi, zatirajo nas uboge poštene ljudi od vseh stranij. In poleg tega mnogo izgub — ej, velikih izgub, s kratka, revež sem, berač. Ej, ako se ne obrne na boljše, moral bom še Saro, služkinjo svojo, dati od sebe in si sam streči. Od kod da bi jemal ljube denarce? Ej, denarce, denarce — dajte gospod Virnik, ej, plačajte, plačajte, kar mi dolgujete.« Človeku, ki Samuela ne pozna, smilil bi se bil, tako je jadikoval.

»Tri sto, pravim vam, ne norčujte se!« zarohni Pavle. »Ali s tridesetimi odstotki tudi niste zadovoljni? To je poslednja moja ponudba!« Pavle vstane in prime za klobuk. Starec spozna, da višje pač ne bode mogel prignati, zato se polagoma udá.

»Ej, koliko bi že radi? Hm, hm, sto goldinarjev bi jaz revček morebiti že še utrpel, pa le za kratek čas, le za kratek čas, sicer bi moral dati Saro od sebe, in bil bi sam, v celi hiši sam, zakaj drago jo moram plačati, staro Saro, drago. Ej, ne mislite, da se norčujem, gospod Virnik, resnica, gola resnica. Ej, velik revež sem, velik revež.«

»Daj brzo sèm, pa molči, hinavec!«, sikne Pavle komaj slišno skozi zobe; »jaz najbolje vem, kakšen revež si«, glasno pa pristavi:

»Ne bojte se, Samuel, kmalu vam bode pomagano.«

Iz skrbno zaprte omare privleče Samuel zavitek bankovcev; dolgo jih obrača in ljubeznivo ogleduje ter tišči v roki. Na to odpre knjigo na mizi in jame pisati pobotnico.

»Naj bode torej, gospod Virnik, naj bode; bodem pa še en čas stradal. Nate, prosim podpišite.«

Pavle zabeleži svoje ime, na kar mu žid izroči bankovce; oba jih preštejeta, v redu je, ravno sto. Že hoče Pavle oditi. Tu se spomni Samuel, da bi bilo dobro svojo mrežo sedaj še nekoliko pritegniti nad žrtvijo; zaskoči mu torej pot in jame:

»Kaj ste že prej govorili, gospod Virnik, da imate pri meni samo šest sto? Ej, mislim, da se malo motite. Ej, potrpajte en časek, pogledjva v knjigo in pobotnice. Ej, meni se zdí, da ni tako. Nekaj malega, čisto malega je več, ako se prav spominjam.«

»Samuel, mudi se mi, res nimam časa sedaj računati in se z vami pričkat. Ako je samo nekaj malega več — dobro, bodi!« Rekoč prime za kljuko. Toda Samuel ga ne pusti; pogladi si brado in pravi nenavadno živo:

»Ej, ne gospod Virnik, motite se. Kaj za vas! Za vas je svotica res mala, ali za me, ej, za me je bogastvo.«

Pavle se ustraši; bal se je že prej, da bi ga zviti žid ne prekanil. Samuelu bila je to lahka stvar; vse papirje je imel on v rokah in izročal je Pavlu svote večkrat brez prič. Govorila sta o tej stvari z Jožkom že mnogokrat, in Pavle je bil tudi že sklenil, da si ne izposodi ničesar več od židov. Ali prepozno!

»Za koliko se pa najin račun ne vjema?« vpraša Pavle in na obrazu se mu vidi notranji srd.

»Ej, pogledjte«, de Samuel odpirajoč knjigo, »s temi sto, ki sem vam jih

sedaj le izročil, dolgujete mi, ej, dolgujete mi šest, osem, pa petdeset, ej, vsega skupaj ravno enajst sto goldinarjev. Ej, saj sem dejal, samo nekaj malega več.»

S Pavlovega obraza izgine vsa barva, kaj takega ni pričakoval. Ogoljufal ga je bil žid za celih štiristo goldinarjev. Kako naj stopi sedaj pred očeta? Res je oče dober — ali takih svot ne plačuje nikdo rad za sinovo potrato. Pa zopet pride domov brez izkušnje. Jame ga skrbeti, in skoro se boji vrniti se v domovino. Vendar, ali ni nikakih pripomočkov, rešiti se iz židovih klešč?

»»Pokažite pobotnice««, de kratko.

Molčé razloži mu jih Samuel po mizi; skrbno ogleduje Pavle svoje podpise, vendar pri vsi pazljivosti ne more zaslediti ponarejenega. Pač pa kmalu spozna, da teh pobotnic ni on nikdar podpisal, dasi so podpisi za las enaki njegovim, zakaj tako visokih svot on ni nikdar podpisaval. Napravil si je bil žid nove pobotnice, na posameznih svote zdatno povišal in iz starih pobotnic posnel podpise. Da je bil v takem delu Samuel mojster, tega se je Pavle predobro prepričal. Takoj spozna, da bi se Samuelu tudi pri sodnji ne dala dokazati goljufija. Ali vendar se ne more zdržati in glasno zakriči nad starcem: »»Goljuf!««

Kakor bi ga bila pičila kača, poskoči Samuel kvišku in kriči: »Kaj, jaz goljuf? Jaz, stari pošteni Samuel? Abraham mi je priča, da še nisem nikogar nikdar ogoljufal, ni za vinar ne. Pa vi mi pravite goljuf? Vi? Da, vi ste goljuf, vi — oslepariti me hočete in oropati. Kaj bi sicer tako na noč hodili k meni? Moji denarci vam diše, jelite? O joj meni — pomagajte, pomagajte, roparji, tatje! Pomagajte!«

Pavel je prišel po svoji lahkomišljenosti res v kritičen položaj. Kaj, ko bi privabilo upitje Samuelovo sosede, in

bi ga dobili na noč samega pri starem Samuelu? Kri mu šine v glavo, plašno se ozre po sobi — ali k sreči, hvala bodi Bogu, okna so zaprta. Na Samuelovo upitje pa priteče Sara. Varno odpre duri in pomoli svoj dolgi krivi nos v sobo. Pavle je ne opazi, zato ji Samuel pomisljivo namigne, vrata se ravno tako tiho zapró. Brez dvojbe je že dobro priučena takim komedijam.

»»Samuel««, naposled zagolči Pavle, tresoč se od jeze po celem životu, »»Samuel, jaz vem, da ste me ogoljufali. Vem pa tudi, da ste dovolj prekanjeni, in bi se vam goljufija ne dala dokazati, tudi pri sodišču ne. Zato vam še ta teden pošljem po nekem prijatelju vso svoto, ki jo zahtevate. Njemu izročite pobotnico. Ali zapomnite si, grdo ste me ogoljufali, in čakali bode, predno vam pride v zanjke še kak tako neumen ptiček, kakor sem bil jaz. Slep!««

Že je med durmi. Ali Samuel, ki je dosedaj igral svojo ulogo izvrstno, ne dá se še ugnati. Urno skoči za njim in ga ujame za suknjo, hoteč ga tirati nazaj v izbo. Takoj pred durmi so stopnice.

»Ali vi me imenujete sleparja, ko zahtevam svoje ljube, trdo prihranjene denarce nazaj? Nazaj, nazaj, prekličite, sicer vas izročim policiji.«

»»Nazaj, nazaj, na pomoč««, oglasi se sedaj tudi s hodnika sèm hripavi Sarin glas, in Pavle čuti, kako ga hoče koščena njena roka potisniti nazaj v sobo.

»»Da, da, slepar ste, in to prve vrste««, odreže se Pavle, porine z jekleno pestjó suho žensko stvar v stran in skoči po stopnicah. Pri tem pa potegne Samuela za seboj, ki se ga je držal kakor klešč. Trdo pade starec po stopnicah in bolešno zakriči. Pavle čuje za seboj javkanje Sarino in vzdihovanje

starčevo, — ali veseli se, da se ga je odkrižal, postajalo mu je v hiši židovi grozno. Hitro odpahne duri in iz dna duše zasôpe v-sé nočni zrak.

Razburjen je. Zamudil se je dlje, nego je mislil. Storila se je bila že trda noč. Veselica pri Bierkrugu je zamujena, ali vsaj Pavle ne misli več nanjo. Če nikdar prej — v tem trenutku se mu vzbudi resen kes nad dosedanjim življenjem. Premišljati jame, kako ima dobre, ljubeče stariše, kako je to njih ljubezen zlorabil, kako je slabo porabljal zlati neprecenljivi čas. »Minilo je že tretje leto«, govori sam s seboj, »in še nimam izkušnje. Da, celó škodoval sem s svojim ravnanjem Jožku. On je priden in marljiv, ali kolikokrat sem ga zasramoval zavoljo tega! Skoro sem ga bil spridil. In sedaj ti dolgovi! Kaj bo dejal oče? Naposled hvala Bogu, da se je tako izteklo! Kaj, ko bi bil Samuel še dalje kričal in si morebiti res domišljal, da sem prišel z nepoštenimi namerami v njegovo hišo, — kaj, ko bi na krik pritekli sosedge, mene dobili pri starem Samuelu, njegovo blagajnico odprto, starca samega na pomagaj kričečega, in še — po noči?« Pavlu se stemni pred očmi. »Ali« — pri tej misli stopi mu mrzel pot na čelo, »ali če se je Samuel poškodoval, ali celó ubil? Joj, kaj potem? Kako žalostno je zavekal, ko je pal po stopnicah! In kako je ona starica javkala!« Res neprijetna misel! Ne more se je iznebiti. Ali počasi se potolaži. »Umazani goljuf je tudi prej igral z menoj svojo komedijo. Da bi me bolj prestrašil in me tako prisilil kolikor možno hitro in brez hrupa plačati mu dolg, zaropotal je pa še nalašč malo po stopnicah in vzdihoval. O ti prekanjeni lisjak!« Potolažen pospeši svoje korake, da pride čim preje do prijatelja.

Toda pogledjmo, kaj je s Samuelom. V sobi sedi in si mane zadovoljno roke. Res je bil pal malo trdo po stopnicah, a koliko takih in še hujših padcev prestal bi Samuel rad za štiristo goldinarjev! Komaj je Pavle odšel, pobral se je starec in zapahnil skrbno duri ter se vrnil v sobo. S samim seboj je izredno zadovoljen. Saj ve, da mu bo Pavle gotovo plačal, vse, do poslednjega vinarja.

»Bal sem se pa vendar-le divjaka; kako grozno me je pogledal. Še vrat bi mi bil zavil, da nisem začel kričati. He he, he«, smeje se Samuel ter si zadovoljno gladi brado, »štiristo goldinarjev na tako lahak način! Pri Abrahamu, to je izvrstno!«

Senčarjev Jožko še vedno čaka prijatelja; neznosno mu je to čakanje. Kakor bi sedel na živem oglju, ziblje se po stolu sem ter tje; večkrat poskoči kvišku in gre k oknu gledat, ali prihaja težko pričakovani tovariš. »Kaj se mu je utegnilo pripetiti?« ugiba; »menda si vendar nista segla s starim Abrahamovcem v lase?« Ura bije sedem — zadnji čas, ki ga je Pavle določil; še ga ni. Ura bije osem, Pavla še nikjer. »Nocojšnji večer je izgubljen!« toži Jožko, »sedaj-le že nastopajo pevci!« Stori se noč, Pavla še ni. Skrbeti ga jame. Kam za Boga se je vtaknil, da ga ni od nikoder? O da bi bil Jožko vedel, kako je ena ura storila Pavla iz mladeniča — moža! Gotovo bi se bil tega veselil, saj v dnu srca mu je že res presedalo tako življenje. »Pa kje je neki Pavle? Ali naj idem k Samuelu? Tako dolgo tam ni. Pa — ako ni dobil žida doma, morda ga je čakal? Ne — prišel bi bil nazaj! Ali je morda na stanovanju? Kaj bi delal tam? Oh, saj sem vedel — revež je pozabil, kje sva bila prej skupaj. Oj ti pozabljivost!«

Jožko nima obstanka; že hoče vstati in oditi — kar vstopi Pavle.

»I kje si pa vendar hodil? Pa mene pustiš tako samega? Ali nimaš več srca? Večer pri Bierkrugu je zamujen!« toži žalostno Jožko.

»»Ako bi tudi ne bil še zamujen, jaz bi ne šel tje!«, pravi Pavle.

»Torej nisi opravil ničesar?« vpraša Jožko.

Pavle mu razloži na drobno vse, kako ga je žid ogoljufal, kako ga je preplašil nevarni položaj, in kako je sklenil pričeti popolnem novo, delavno življenje. Tudi ne zamolči svoje slutnje, da se je utegnil starec kaj pobiti po stopnicah, sosebno, ker je čul njegovo vzdihovanje in javkanje Sarino. Ali Jožko ga pomiri rekoč, da je Samuel pal le navidezno in s tem, kakor židje sploh znajo, le hotel tesneje navezati svojo žrtev na-se.

»»Ako ti je ljubo!«, konča Pavle, »odpeljeva se še nocoj s ponočnim vlakom v domovino. Kaj meniš?«

Jožkova žalost premeni se v radost. Veseli se vrnitve v domovino, veseli se Pavlovega poboljšanja. Da je sedaj resno, tega je prepričan; pozna Pavla predobro in ve, da ne bi sicer tako z lahka pustil veselice. Jožko je bil dobra duša, ki se je, kakor je Pavle sklepal po pravici, voditi dal povse Pavlu. Duša vsega dejanja in nehanja je bil Pavle, — Jožko bil je le poslušen in udan prijatelj.

Res; kakor je Pavle predlagal, zgodilo se je. Poravnala sta hitro svoje račune in se odpeljala še tisto noč na Slovensko. »Prvi teden ostaneš vsakako pri nas!« pravi med potjo Pavle Jožku, ki mu to rad obljubi. (Konec.)

Huda žena.

Nikar ne misli, da je laž,
Kar pravil mi je kmet Andraž
O ženi, ki mu kljubovala
In, kjer je mogla, nagajala.

Če mož jo pošlje kravo mlest,
V zapeček šla je Mica sest;
In če je rekel, naj mu kuha,
Ni čula, kot bi bila gluha.

Sploh, kar je rekel, naj stori,
Storila tega nikdar ni;
In če podil jo je od dela,
Tokrat je še le prav hitela.

Nekoč pa razjezi se mož,
Češ: kljubovala mi ne boš!
In gre kosit ter jo poprosi,
Da naj jedi za njim ne nosi.

Ko mož s kosó zapušča dom,
Kriči mu Mica: »Bom ti, bom!«
Ko že izgine mož v daljavi,
Gre žena in jedi pripravi.

Mož v senožeti tam nekje
Za prav globoko jamo ve,
Čez jamo šibkih prekelj dene,
Na preklje tri plasti senene.

Ko mož spet nosi se s kosó
Pa pride žena mu z jedjó:
»Ker maral nisi za kosilo,
Prinesla sem ti ga obilo.«

»Prav, branil se ne bom jedí;
A strl te bom«, ji mož veli,
»Če bodeš še mi kljubovala
In tam-le kup sena razstlala!«

A žena mu zagodrnja
In vrže se na kup sena;
Brž razkopala bi ga rada,
Pa — hresk! — seno in žena pada.

Mož posedí, majè z glavó:
»Oh, kaj naredil sem z ženó!«
Brž sto trt zviže in jih zveže
In v jamo po ženó poseže.

veselja, kjer so se poprej preklinjali. Bila je lepa velika noč, dan vstajenja, dan veselja!

Med tistimi, ki so najdalje vstrajali v novi veri, bil je oče Repnik. Naposled se je pa tudi on pokesal ter ni stavil nobene zapreke več Šimónu in Minki. To je bilo svatovanje! Celó naddijakon iz Ribnice je prišel skazat čast vrlemu mladeniču ter pohvalil oba zaročenca, ker sta si bila tako zvesta. Oče Repnik je pa dejal: »Kar sem jaz zagrešil, popravil je moj zet.«

Črček je bil zopet cerkovnik in za njim njegov rod. Pozneje ni bilo več tako slavnega cerkovnika v Dobropoljah.

Ne smemo zabiti kapelana Pavšalka. Hudo pokoro mu je bil naložil Šoba, a bila je dobra in uspešna. Zdi se res večkrat, da poprej nečemo delati po

pameti, dokler nas ne zadene bridka usoda. V kleti se je ohladila Pavšalku vnetost za luteranstvo. Ko ga je začel potem župnik sam nagovarjati, rekel je kapelan: »Ni treba; luteranstva imam že dosti.« Z vrlim in vnetim tovarišem Blažem sta bila najboljša prijatelja. Poslednji ni nikdar omenjal hude krivice, katero sta mu bila storila.

Kakor je Luka Vrbec pozneje zvedel, izselila se je Marjeta Vodopivčeva iz domovine v Nemčijo, kjer je izginila brez sledú. Tudi njegov brat Blaž je moral ostaviti ljubljansko mesto, ker ni hotel premeniti svojega prepričanja.

Luka Vrbec je še precej let župnikoval srečno v Dobropoljah, in ko je umrl, govorili so o njem le dobro. Spomin o njem se je ohranil dolgo med narodom in še sedaj ni popolnoma izumrl.

Aula tentaminum — pa sodnijska temnica.

(Forest. — Napisal F. Šarec.)

(Konec.)

Bilo je krasno poletno jutro. Prejšnje dni je močno deževalo; čez noč pa je potegnil ostri sever, pogladil nebesni svod ter ga očistil vseh peg. Temno-višnjevo se je razpenjal nad novo oživljeno zemljo, in zlato solnce je plavalo po njem v vsi krasoti višje in višje. Ptički so veselo prepevali božjo slavo, in s petjem se je lepo vjemalo šumenje marljivih bučelic. Še potoček je žuborel laglje in živahnejše po peščevju in dalje po tratih: napojil ga je dovolj ponočni dež. Srebrne ribice so švigale po kalni vodi, iščoč hrane.

II.

Z verande Virnikove grajščine je mičen razgled po bližini in daljini. Pred teboj leži rodovitna ravan, po kateri ti hiti oko tje do sinjih, z nebesom se spajajočih gorá. Na polju vse mrgoli pridnih delavcev in delavk — čas žetve je. Kako lep pogled na polno klasje, up poljedelčev, padajoče pod ostrim srpom! Na levo se dvigajo prijazne gorice, in izmed zelenih vinskih trt svetijo se ti tu ali tam beli vinski hramovi; na desni pa se dviga višje hribovje z zelenim gozdom.

Z veseljem sta uživala ta pogled stari Virnik in soproga njegova. Sedela sta na verandi obrasteni z zelenim

bršlinom ter radostno zrla v lepo okoličje.

»Kaj praviš, Julia, kaj neki počne najin Pavle?« izpregovori Virnik. »Kdaj neki pride?«

Pavlova mati odloži ročno delo, s katerim se je dosedaj bavila, in pravi:

»»Ne zameri mi, Anton, tega si ti kriv!««

»Česa, Julia, česa?« začudi se Virnik in se vstopi pred njo.

»»Da je najin Pavle tak!«« dé ona in počne urnejše sukati iglo.

»I — ali ni tak, kakor drugi? Kakšen pa je? Velik je tako, kakor jaz, če ne še večji; širok tudi, brke ima tudi lepe; kaj pa še hočeš? Meni je popolnem všeč!« Glasno se zasmee ter sede na stol svoji ženi nasproti.

»»In njegovo učenje, ali ti je to tudi po godi? Tretje leto že hodi na Dunaj, uspeha pa nobenega. Preveč denarja mu daješ, zato pa je tak; tega si kriv ti.««

»Za učenje ima še časa dovolj. Ako se mu ne bode ljubilo — pa tudi dobro, prevzel bode po meni posestvo in pa kupčijo. Stradal pa moj sin ne bode, toliko pa, hvala Bogu, že še imamo!« Zadovoljno si zaviše brke.

»»Saj ne pravim, da naj strada««, ugovarja žena. »»Ali če se človek navadi mlad zapravljati, ni pozneje nikdar dosti prida. Govôri sedaj, ko pride, enkrat ostro besedo ž njim. Ti si oče; dolžnost tvoja je posvariti ga, saj veš, da moja beseda nič ne velja, ker ti podereš, kar jaz sezidam.««

»Bodem že, bodem«, mrmra nekam nejevoljno Virnik, ali bolj živahno pristavi: »pa preveč ostro ne, tega ne morem. Pa ga ti posvari, ako ga hočeš!«

Iz gozda sem se začuje veselo, ubrano petje. Razločno se čuje na verandi pev-

čev glas in skoro še posamezne besede; oba zvesto poslušata.

»Pavle, Pavle je, Pavle«, zakriči veselo Virnik in poskoči s stola. »Juhé — Pavle pride. Julia, Pavle pride; stavi, kolikor ti drago, da je Pavle; spoznal sem ga po glasu. Ju-juhehehe!« Revež ne ve, kaj bi počel od veselja.

Med tem stopita pevca iz gozdne temine na plano. Res sta Pavle — in prijatelj njegov, Jožko. Takoj spozna Pavle svojega očeta na verandi. Veselo zavriskata in s klobuki vihraje pozdravita ljubljene osebi.

»Zakaj nam pa nisi naznanil svojega prihoda?« vpraša oče, ko so vsi skupaj na verandi.

»»Saj še sam nisem vedel, ljubi atej, da bomo tako naglo odpotovali. No, na poti sva se pa ustavila še pri nekem prijatelju za nekaj dnij — s kratka, prišel sem, kakor mi je ravno ugajalo. Sedaj sem pa tu, hvala Bogu; pozdravljeni vsi, Bog naj vas živi!«« Veselo stisne očetu in materi roko.

V radostnem kramljanju je tekel našim znancem čas. Starega Virnika je posebno veselilo Pavlovo poboljšanje. Pavle je namreč povedal svojim staršem kar odkrito, da ima sedaj resno voljo postati drug človek. Prosil je očeta, naj mu odpusti, ker bode moral za njim plačevati take dolgove. Odkritosrčno je razodel očetu svoje ravnanje ter Samuelovo goljufijo; nevarni položaj v židovi hiši pa je zamolčal; kaj bi tudi očeta mučil z nepotrebnimi in sitnimi skrbmi!

Pavle se je poprej še bal to povedati. In vendar stari Virnik ni bil še nikoli tako vesel, ko ta dan. Še tisto uro je izročil sinu imenovano vsoto, naj jo pošlje nemudoma Samuelu. Pavle spravi denar, češ, da ga takoj drugo jutro odpošlje. Seveda o tem ni smela

vedeti mati ničesar! ne bila bi sicer tako vesela. Tako pa je bil Pavlov prihod za celo Virnikovo hišo vesel praznik: z lepo naravo se je strinjalo srčno veselje Virnikovih ljudij v ljubko soglasje.

Po obedu sedé Virnik in sin njegov z Jožkom na verandi; mati pa je bila šla v hišo pripravljat Pavlovo sobo. Oče napelje govor na Pavlov dolg, ne da bi bil hotel karati sina, le da bi se poučil, kako je mogel Samuel prekaniti Pavla. Ta mu nadrobno razloži svoje razmere z židom.

»O ti prekanjena dlaka židja«, hučuje se Virnik. »Da, da, taki so, taki; ni čuda, da jih sovražijo in preganjajo. Ves svet jih ima v želodecu. Kmalu si še življenja ne bodo zvesti. No, pa saj si ga tudi sedaj niso: prav včeraj sem čital, da so našli na Dunaju žida v njegovem stanovanju ubitega; pravijo, da je bil prej oropan in potem ubit. Kaj se če; ni čuda, ni čuda.«

Pavle obledi. Strašna slutnja se ga polasti. Kolena se mu jamejo šibiti — prime se za naslonjač, da ne pade s stola. Kolikor mogoče, premaga se, da reče z mirnim glasom:

»»Ali res? Glejte, glejte! Ali mi morete pokazati dotični list?««

Oče k sreči ne opazi čudne premembe na sinovem obrazu; brzo vstane in hiti iskat list. Pač pa Jožkovemu bistremu očesu ne ostane prikrita smrtna bledost Pavlova. Takoj, ko odide oče, tiho vstane in skrbno-ljubeče položi svojo roko na prijateljevo ramo. Pavle se zgane.

»Pavle, ne bodi bedast! menda vendar ne misliš, da je Samuel oni žid? Prosim te, Pavle, prosim te, izženi si take misli!«

»»Tiho, tiho««, dé Pavle in se plašno ozre. »»Joj, če bi oče le slutil — ne, to je grozno. Jožko, svetuj mi!««

Oče prinese časopis. Pavle čita: »Nov zločin. Našli so te dni nekega žida v židovskem delu mesta mrtvega v njegovi hiši. Vse kaže, da je bil revež oropan in ubit. Zločinec je baje znan, pa jo je še o pravem času popihal iz mesta; zasledujejo ga.«

Pavlu prihaja slabo. Nasloni se na ograjo verande in zre v daljavo; ali pred očmi se mu dela tema. Še enkrat vzame nesrečni list v roko in čita. Toda črke se mu preminjajo v spake, ki se zaletavajo vanj in ga zasmehujejo — list mu pade iz rok. Globoko vzdihne in zamrmra: »Brez dvojbe, Samuel Jening.«

Dan se je jel nagibati: mati je nanosila na verando dobro malico. Da bi se ne izdal, pobere Pavle list in ga izroči Jožku rekoč: »Na, beri! Predrzni zločinci!«

Posedejo okoli mize. Rujno vince vrne Pavlu zopet nekoliko barve; vendar je malobeseden kakor še nikoli. Zamišljeno zre preko gozda v daljavo. Solnce ravno zahaja. Tu vidi med drugim po cesti sem in tje nekaj blesteti se v solncu; stvar prihaja vedno bliže — no — sedaj stopi iz gošče na plano. Kar je Pavle slutil — to je. Iz gozda stopita na plano dva orožnika, njuna bajoneta se leskečeta v solénem svitu. »Po tej poti pride se le v grajščino — torej po mene! Stvar je že znana« — sklepa do smrti preplašeni Pavle. Kakor bi mu bil porinil nož v prsi, zbode ga pogled na javna stražnika pravice. Ne, rajši umrjem, kakor pridem v to sramoto. Nikdar! V tem trenutku misli le, kako bi ušel. Še je čas, da se skrije. Pavle ga porabi. Hitro vstane in skoči v svojo sobo. V žep vtakne samokres in ves denar, ki mu ga je bil dal oče za žida. Skozi zadnja grajska vrata je skokoma v gozdu. Srce mu bije, da mu hoče raznesti prsi, glava mu je razbeljena.

Sto korakov nad gradom se ustavi. Nihče ga ni opazil. Ozre se nazaj in ravno še vidi, kako prideta orožnika do verande, tam nekaj govorita, kako se potem oče preplašen prime za glavo — srce mu trga ta pogled — in kako nato orožnika stopita v hišo.

»Z Bogom oče, z Bogom mati«, vzdihne tresoč se po celem životu in debele solze polijó mu razvneti lici. »Jaz sem nedolžen — oprostite mi!« Žalostno se ozre še enkrat nazaj — potem pa hitro izgine v šumi.

III.

»Aj, aj, gospod Lipnik«, pozdravi Virnik do verande došla orožnika, »in gospod Toplak, da sta mi zdrava! Prosim gospoda, stopita na verando, stopita. Pavla imamo že doma!«

»Bravissimo!« dé Lipnik; »sedaj bo veselje še večje. Prišla sva vam namreč pravit, da sva za jutri pripravljena na račji lov. Anže jih je na Leskovem izvohal celo tropo, čoln sem pripravil jaz — pa v službi nisva jutri. Torej če drago —«

»Kakor navlaš, kakor navlaš«, zakriči Virnik in veselo udari z rokama čez glavo. »Pavle, Pavle, ali čuješ? Jutri gremo na race, na ra-ra-ra-race. Prosim gospoda, prosim izvolita stopiti v hišo!«

Orožnika vstopita.

Ali kje je Pavle? Virnik teka po hiši sem ter tje in kliče sina — zaman. Iz početka misli družba, da se je Pavle skril; ali stori se noč, in Pavla še ni. Nihče ga ni videl iti iz hiše. Kje je? Dolgo še čakajo, naposled se orožnika poslovita — Pavla še ni; Virnika jame skrbeti.

Edini Jožko je vedel ali vsaj slutil, da je Pavle zbežal. Iz početka se mu je zdela slutnja Pavlova smešna; toda ko je prečital dotični članek o židovem

umoru, priznati si je moral, da je strah Pavlov opravičen.

Očetu pa vendar ni še hotel odkriti, kam je izginil Pavle. Do pozno v noč ostane pri skrbečih stariših in jih tolaži, potem pa tudi on odide v svojo sobo. Skrb in grozna slutnja mu ne dasta miru. Spati ne more; komaj udari zjutraj ura sedem, že je na brzojavnem uradu: zvedeti mora na vsak način, v koliko je opravičena njegova in Pavlova slutnja. Brzojavi torej prijatelju svojemu, rojenemu Dunajčanu, naj pozve, je-li Samuel Jening, stanujoč tam in tam, še živ, ali ne. V nepopisljivi nestrpnosti in v skrbah za nesrečnega prijatelja Pavla dobi čez sedem dolgih ur odgovor: »Samuel Jening je zdrav in dobre volje. Zdravstvuj!«

Jožko ve dosti. Nemudoma hiti k Virniku in mu odkrito pove, da je Pavle hotel ubežati pravici; kako nepotrebno in brez vzroka, tega mu seveda tudi ne zamolči. Svetuje mu to in ono, kako bi se utegnilo bežečemu sinu naznaniti, da bega brez vzroka. Žalostni stariši ukrepajo sem in tje; naposled dá Virnik v vse časopise in liste poziv, naj se brez vzroka bežeči sin vrne domov. Toda zaman! Kakor bi ga bila vzela vihra, izginil je Pavle. Nihče ga ni videl, nihče vedel o njem praviti. Pretekli so tedni, a Pavla še ni od nikoder, niti ne dá znamenja od sebe, da še živi. Oče je hodil klavrno okoli in povešal glavo, mati je na tihem jokala. Jožko pač ni mogel in ni smel sedaj ostaviti žalostnih starišev; kdo naj jih sicer tolaži? Ostal je torej v Virnikovi hiši, v kateri se je bila naselila žalost in tuga. Le zavest, da privede dobrotna roka božja nesrečnega sina zopet v njuno naročje, mogla je težko udarjena roditelja vzdrževati, da nista obupala.

* * *

Med tem, ko se je poziv Virnikov, naj se brez vzroka bežeči sin vrne nazaj, tiskal po vseh časopisih, in so ga čitali najrazličnejši ljudje, begal je Pavle, kakor pojana zverjad po šumah in hostah. Vest mu je očitala strašno hudodelstvo, dasi je bil nedolžen. Ni si upal priti med ljudi, akoprem je že preteklo štirinajst dnij, kar je bil ostavil svojo rojstno hišo; potikal se je še vedno v gozdovih, ki so bili last njegovega očeta. Živil se je od jagod in drugih gozdnih sadov; le po noči si je upal v kako osamljeno vas, kjer si je kupil če ne drugega — vsaj črnega kruha. Obraz mu je upadel, da ga je bilo strah videti, obleka je skoro visela od njega. Da tako ne more biti še dolgo, izprevidi naposled. Sklene torej ubežati čez Gorjance na Hrvatsko.

Nekega večera pride v vas, kake štiri ure oddaljeno od očetovega doma. Znana mu je; brez dvojbe bil bi ta ali oni spoznal njega — toda sedaj je tako izpremenjen, da je to povsem nemogoče. Strahoma stopi v neko krčmo. Naroči si mastne pečenke in bokal vina. Kakor bi imela neugodno misel o njem, pogleda ga krčmarica od strani — češ, kako bodeš plačal, revež? Pavle opazi to, položi goldinar na mizo. Ej, — ali je to večerja! Kako mu gre v slast! Seveda — saj je tudi že dolgo, dolgo, kar ni imel gorke jedi v ustih. In še le to zlato vince! Kako prijetno to greje in hladi, hladi in greje. Ali o groza! Vrata se odpro — v sobo stopi orožnik. Hipoma je Pavle kvišku — mizo s pečenko in vinom prevrne na tla — skokoma je pri oknu, in skozi okno zunaj. Orožnik osupne. Zakaj ta človek beži? To je hudodelec. Udere jo za njim. Bode-li Pavle, ki je slab, da že komaj stoji, mogel uteči brhkemu orožniku? Ne — par trenotkov in Pavle je zvezan.

Še tisti večer ga prižene orožnik v temnico. Drugo jutro tira ga naprej do okrajne sodnije v M.

Tukaj ga seveda vprašajo, kdo je in kaj je storil. Pavle ne taji ne imena, ne zločina. Ali kako se začudi sodnik, čuvši ime Virnik. Virnikovega očeta pozna in poziv njegov je tudi čital. Tu je njegov sin, ki ne taji, da je zločinec; oče njegov pa pozivlje sina nazaj, rekoč, da je nedolžen, da bega brez vzroka. Kdo neki razvozla to zastavico? Pavla utaknejo zopet v zapor, in sodnik pozove njegovega očeta k sodnji v M. in nikakor ne zamolči, da so mu sina ujeli ter zaprli. Naj torej pride pričat sinovo nedolžnost, ker to v časopisih zatrjuje.

Predno pa povemo, kako sta se sešla oče in sin, treba nam zopet pogledati na Dunaj in sicer v Samuelovo hišo. Tudi on je čital dotični poziv Virnikov. Prestraši se ga. Virnik Pavel zbežal — misli si: »kdo bode sedaj plačal njegov dolg? Oče, če bode hotel; a če ne bode hotel, siliti ga ne morem.« Joj, to je bil strah za starega žida. Vendar železo se mora kovati gorko. »Naj beži sin, kakor mu ljubo in drago in za katero stvar si bodi — jaz moram imeti svoj denar.« — Še tisti dan se odpravi Samuel na železnico in odpotuje na Slovensko k Virniku. Dobi ga. Razloži mu vse, kako in kaj, in ponižno prosi za svoj denar. Stari Virnik ni posebno vesel nepovabljenega gosta, a odpraviti ga ne more in dolžan mu je sin tudi — treba bode torej hočeš ali nočeš seči v žep in plačati. Da se židu goljufija dokazati ne more, pravil je že Pavle, zato mu je Virnik tudi ni očital, saj bi nič ne hasnilo. Zadovoljen vtakne Samuel bankovce in se že odpravlja, kar dobi Virnik od sodnije v M. poziv, naj pride pričat sinovo nedolžnost. No, sedaj

bi utegnila Samuelova oseba vendar-le kaj koristiti: povabi ga torej Virnik s seboj k sodnji, — kar mu Samuel obljubi le s težkim srcem; s sodnijami on nima rad opraviti, utegnile bi spraviti marsikako stvarico na dan, kar bi ne bilo ravno dobro zanj. Ali udal se je, Virnik ga je tako prijazno vabil in skoro silil.

»Na kak način ste mogli vi, gospod Virnik, pisati po časopisih, da je sin vaš nedolžen? To se tako vidi, kakor bi si vaš sin domišljjal, da je hudodelec in bi vi vedeli, da ni?« vpraša sodnik starega Virnika.

»Tako je tudi!« odvrne Virnik.

Na kratko pove torej Virnik, kakor mu je pravil Jožko, kako je Pavle v židovi hiši potegnil Samuela po stopnicah, kako je žid pal in Pavle nič hudega sluteč odšel: kako je dalje Pavla prestrašila ona novica o novem zločinu na Dunaju in kako je mislil, da je on sam — če tudi nehoté in nevedé — Samuela ubil, kako se je prestrašil orožnikov, meneč, da iščeta njega in kako je ubežal. »Vendar Pavle je nedolžen; Samuel se niti za las ni poškodoval, vidite ga tukaj zdravega in čilega, in vse zmešnjave kriva je sploh ona novica v časopisu, ki bi bila, ako bi se bil Samuel res ubil, za las enaka temu slučaju.« Tako je govoril Virnik.

Virnikovo izjavo potrди do pičice Samuel, in ko tudi Pavle izprašan v posebni sobi pove isto, vendar še vedno meneč, da je hudodelec, spoznajo Pavla za nedolžnega in mu dadó popolno prostost. Pavle sam pa svojo nedolžnost uvidi še le, ko stopi v prvo sobo, kjer zagleda zraven očeta — sladko se smeh-

ljajočega Samuela. Jeza ga zgrabi, že vzdigne roko, da bi priložil gorko zaušnico prouzročevalcu tolikih sitnostij, ki bi utegnile biti celó nevarne, pa premisli si in hladno vpraša: »Ali vam je že plačal oče moj, kar vam dolgujem?« Ko mu Samuel do tal se priklanjaje potrди, prime očeta za pazduho in oba ostavita dvorano, kjer ostane Samuel sam. Ali tudi on ne dolgo, zakaj v tem trenutku pristopi sodnijski sluga in povabi čudečega se Samuela v sobo štev. 1. v varni zapor. In dasi je Samuel klical Abrahama in Jakoba na pomoč ter zatrjeval svojo poštenost in nedolžnost — nič mu ni pomagalo, udati se je moral tudi tukaj. Pavle je bil namreč razložil sodniku pri izpraševanju natančno svoje razmere s Samuelom, ni torej zmolčal tudi tega, da je plačeval židu včasih po trideset ali še več odstotkov. Na podlagi tega pričanja je smel torej vtakniti sodnik oderuha v preiskovalni zapor. Pa pustimo Samuela in povejmo le toliko, da je imel potem še na Dunaju opraviti s sodnijo, da je bil obsojen na dva meseca ječe in pa, da povrne krivične denarje.

A Pavle se je v malo dneh popravil zopet telesno, — duševno popravljen je bil že davno. Žalostna izkušnja mu je vzela na mah vse veselje do mladostnih norostij. Postal je pošten in marljiv naslednik svojega očeta, od katerega je prevzel obširno posestvo in razvito kupčijo. Vseučilišču je dal slovo, izprevidel je, da ni zanj. Jožko pa se je vrnil na Dunaj, kjer je uspešno nadaljeval svoje študije. Čul sem, da je sedaj nekje na Štajarskem čislan in spoštovan cesarski uradnik.

